

هوایسلم

آموزه‌های معرفت

شرح رساله ابوسعزه شمالی
جلد اول

رمضان المبارک ۱۴۱۴ الی ۱۴۱۶ هجری قمری

سید محمد حسن حسینی طرانی

سرشناسه: حسینی طهرانی، سید محمد محسن، ۱۳۷۵ ق.
عنوان قراردادی: دعای ابوحمزه ثمالی. فارسی. شرح
عنوان و نام پدیدآور: آموزه های معرفت: شرح دعای ابوحمزه ثمالی/
سید محمد محسن حسینی طهرانی.

مشخصات نشر: طهران: مکتب وحی، ۱۴۳۹ق = ۱۳۹۷ش.
مشخصات ظاهری: ج. فروست: دوره علوم و مبانی اسلام و تشیع؛ ۱.
شابک: دوره: ۵-۶۹-۶۱۱۲-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰؛ ۱: ۳۵۰۰۰۰ ریال؛ ج. ۱:
۶۱۱۲-۷۰-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتاب حاضر شرحی عرفانی است.
مندرجات: ج. ۱. رمضان المبارک ۱۴۱۴ الی ۱۴۱۶ هجری قمری
موضوع: دعای ابوحمزه ثمالی — نقد و تفسیر
موضوع: Criticism and interpretation — Prayer of Abu-Hamzeh Samali

مرسوع: دعاها موضوع: Prayers
رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ح/۴۲۲/۲۶۸ BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷۴ شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۹۳۸۴۵

دوره علوم و مبانی اسلام و تشیع (۱)

آموزه های معرفت

جلد اول

بیانات آیه الله سید محمد محسن حسینی طهرانی

■ تیراژ: ۲۵۰۰ نسخه
■ قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان
■ شابک: ۱ - ۷۰ - ۶۱۱۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸

■ چاپ: اسوه
■ ناشر: مکتب وحی / طهران
■ نوبت چاپ: اول / ۱۴۳۹ ه. ق، ۱۳۹۷ ه. ش

تلفن دفتر مرکزی و سیستم اطلاع رسانی (SMS): ۰۲۱-۸۸۶۱۵۲۰۷-۹۸
مرکز بخش: قم، بلوار معلم، مجتمع ناشران، طبقه چهارم، واحد ۴۳۵. تلفن: ۰۵-۳۷۸۴۲۵۵۴-۲۵-۹۸
مرکز بخش اینترنتی: www.sarajevid.com www.maktabevahy.com
www.motaghin.com info@maktabevahy.com

فهرست مطالب و موضوعات
آموزه‌های معرفت جلد اول

صفحه	عنوان
۲۱ - ۲۵	مقدمه
۲۷ - ۸۷	رمضان المبارک ۱۴۱۴ مجلس اول:
	اهمیت ادب در سلوک؛ شرح و توضیح مکر الهی
۲۷ - ۴۶	
۲۹	جاودانگی و حیات کلام اولیاء الهی
۳۰	علت تأکید بر قرائت قرآن و روایات معصومین علیهم السلام
۳۱	توصیه و تأکید اولیاء الهی نسبت به سکوت و تفکر در ذات خویش
۳۲	ملاکات اولیاء الهی در کیفیت تشکیل جلسات و انتخاب ادعیه آن
۳۳	نهی اولیاء الهی از توسل به ائمه معصومین برای رسیدن به رفاه مادی و زندگی دنیوی
۳۵	ادراک کلام اولیاء الهی براساس سعه وجودی و تخیلات جزئیة افراد
۳۶	معنای ادب و نحوه تحقق آن در هر شیء
۳۷	مرحله اول تأدیب، و روایت امیرالمؤمنین علیه السلام در مذمت تذکر در ملا عام
۳۷	معنای صفت ناپسند مکر
۳۸	تبیین و تفسیر معنای مکر خداوند

- ۴۰ ..... عدم وصول به حقیقت دستورات و افعال اولیاء الهی
- ۴۱ ..... نحوه تسلیم بودن مرحوم علامه طهرانی در مقابل اساتید سلوکی خود
- ۴۲ ..... سیر باطنی در ممشای سلوکی عرفای اویسی
- ۴۴ ..... مکر خدا نتیجه و حاصل مکر و تفکرات نفسانی خود شخص

مجلس دوم:

شرح و توضیح عالم مُتَهَنِّک و جاهل مُتَنَسِّک (۱)

۶۶ - ۴۷

- ۴۹ ..... سیطره قدرت الهی بر تمام افعال و کردار انسان
- ۵۰ ..... سیر نزولی انسان از توحید و بی‌پیرایگی دوران طفولیت از روح انانیت و فرعونیت
- ۵۱ ..... جاهل مُتَنَسِّک در کلام امیر المؤمنین علیه السلام
- ۵۲ ..... لزوم سرسپردگی حضرات بزرگ‌الیه الهی
- ۵۳ ..... دستور امام کاظم علیه السلام بر شیعه، و نافرمانی شاگردان آن حضرت
- ۵۵ ..... مطابقت دستورات اولیاء الهی بر موع و مشیت الهی
- ۵۷ ..... کیفیت اطاعت سالک از دستورات اولیاء الهی
- ۵۸ ..... جایگاه هدایت و راهنمایی عقل در سیر و سلوک
- ۶۰ ..... نهی اهل بیت علیهم السلام از قضاوت عجولان و توجه به اعمال ظاهری افراد
- ۶۱ ..... ملاک حجیت دستورات اولیاء الهی
- ۶۱ ..... امتناع از پذیرش حق و حکم عقل با وجود شناخت حقیقت
- ۶۲ ..... جایگاه عقل در پذیرش دستورات و کشف حقیقت اوامر و نواهی اولیاء الهی
- ۶۳ ..... احوال جهال متنسک و گرفتار تخیلات و نفسانیات
- ۶۵ ..... دستور مرحوم آقای حداد رضوان الله تعالی علیه در محدودیت ارتباط با جهال متنسک

مجلس سوم:

تفسیر و توضیح عالم مُتَهَنِّک و جاهل مُتَنَسِّک (۲)

۸۷ - ۶۷

- ۷۰ ..... بیان چکیده‌ای از مطالب جلسات قبل
- ۷۱ ..... نافرمانی جاهلان متنسک در سپاه امیرالمؤمنین علیه السلام در جنگ صفین
- ۷۳ ..... تمایز عملکرد عالم بالله از عالم مُتَهَنِّک
- ۷۵ ..... تأثیر بیان شیوا و علوم ظاهری در وصول به اهداف اهل سعادت و اهل شقاوت

- ۷۶ ..... برخی از مصادیق علماء سوء در روایت: «هُم أَصْرٌ عَلَى صُفْعَاءِ شِيعَتِنَا مِنْ جَيْشِ يَزِيدًا»
- ۷۹ ..... عدم ادراک عقل نسبت به مصالح واقعی دستورات اولیاء الهی
- ۸۰ ..... تبیین حجیت عقل در وصول به ولیّ الهی و در پذیرش دستورات
- ۸۱ ..... برگشت حجیت اجمالی کلام راوی به حجیت تفصیلی قول معصوم
- ۸۲ ..... آمدن نزد ولیّ خدا با علم تفصیلی و تبعیت از او با علم اجمالی
- ۸۵ ..... اعتراض و تمرد برخی علماء متهتک در مقابل اولیاء الهی
- ۸۶ ..... رمز سلوک منیّ تعبد سالک به دستورات امام و ولیّ الهی

۱۹۶ - ۸۹

۱۴۱۵ المبارک

مجلس چهارم:

منشأ خیرات عالم

۱۰۲ - ۸۹

- ۹۱ ..... صدور تمام خیرات و برکات از ناحیه خیرات عالم
- ۹۲ ..... عدم مسامحه پروردگار در مسئله تولد حضرت نسبت به بیغمبر اسلام
- ۹۳ ..... تقدّم مقام عبودیت بر رسالت و امامت و ولایت
- ۹۵ ..... ظهور تمام خیرات و جمال‌های عالم از ناحیه پروردگار
- ۹۶ ..... منشأ تغییر حالات رحمانی و شیطانی در نفس انسان
- ۹۸ ..... دلیل تأکید بر هم‌نشینی با حضرات معصومین و اولیاء الهی - سیر تاریخی آنها
- ۱۰۱ ..... نهی اولیاء الهی از توجه به جریانات و امور دنیوی و نحوه تأثیر این امر بر نفس
- ۱۰۲ ..... ملاک تشخیص صحت طریق و بهره‌مندی از فیوضات عوالم ربوبی

مجلس پنجم:

اهمیت خلوص و عبودیت

۱۱۷ - ۱۰۳

- ۱۰۶ ..... وصول اولیاء الهی به حقیقت «مَنْ أَمِنَ لِي الْخَيْرُ يَا رَبِّ؟»
- ۱۰۷ ..... دعوت مکتب انبیاء و اولیاء به ذات حق براساس انصاف و خلوص از شائبه‌های نفسانی
- ۱۰۹ ..... کیفیت نگرش و نحوه تواضع سالک نسبت به یافته‌هایش از استاد طریقت و مکتب اولیاء
- ۱۱۱ ..... بی‌توجهی و بی‌انصافی برخی از افراد در مقابل تذکر و نصایح اولیاء
- ۱۱۲ ..... در بیان غیور بودن خدا

- ۱۱۳ ..... کیفیت حال انسان هنگام دعا نمودن
- ۱۱۵ ..... دعوت به عبودیت در روایات و ادعیه حضرات معصومین علیهم السلام
- ۱۱۶ ..... علت گریه و حال ابتهال ائمه معصومین و اولیاء خدا هنگام مناجات با حق تعالی

مجلس ششم:

شرح و تبیین احکام و تکالیف اولیاء الهی

۱۱۹ - ۱۳۳

- ۱۲۱ ..... تشابه حال اولیای خدا به اطفال، در ارجاع تمام خیرات به پروردگار
- ۱۲۴ ..... از بین رفتن موضوع تحقق تکالیف در اولیای خدا
- ۱۲۵ ..... توجه سطله ولیای خدا به خیر محض
- ۱۲۶ ..... لزوم اقتدا به سیره رحوم علامه طهرانی رضوان الله تعالی علیه در توجه به مبدأ خیر
- ۱۳۱ ..... سلوک یعنی کنار گذاشتن نه و جایگزین کردن اراده او

مجلس هفتم:

اهمیت فهم و ادراک ظرافت‌های سلوکی

۱۳۵ - ۱۵۱

- ۱۳۷ ..... چگونگی تکالیف اولیای خدا در مقام ثبوت و در مقام عمل
- ۱۴۰ ..... تبیین خوش فهمی در سلوک، و تمایز آن از هوش زیاد زده قوی
- ۱۴۱ ..... منظور و مراد فرمایش حضرت حداد: «راه سیر و سلوک فهم است خواهد!»
- ۱۴۴ ..... امیرالمؤمنین علیه السلام مافوق فهم و ادراک بشری
- ۱۴۷ ..... اهمیت و لزوم آمادگی سالک برای امتحانات و ابتلائات
- ۱۴۸ ..... فهم و ادب مرحوم علامه طهرانی رضوان الله تعالی علیه در مقابل اساتید بزرگان

مجلس هشتم:

حقیقت نجات و رستگاری (۱)

۱۵۳ - ۱۷۱

- ۱۵۵ ..... تبیین معنا و حقیقت نجات و رستگاری
- ۱۵۷ ..... تبیین هویت انسانی پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم
- ۱۵۸ ..... حقیقت مقام ولایت

- ۱۵۸ ..... قرب به پروردگار براساس میزان اعتراف ذات انسان به فقر و نیاز خود
- ۱۶۰ ..... اتصال به ولایت و تأثیر آن در ظاهر و باطن افراد
- ۱۶۲ ..... عرضه نمودن حق و دعوت به آن در رفتار و کلام اولیای خدا
- ۱۶۳ ..... تحلیل عملکرد افراد مختلف در مقابل دعوت اولیاء
- ۱۶۴ ..... جریانی در اثبات تغییر ماهوی انسان
- ۱۶۴ ..... حال سالک نسبت به استاد سلوکی
- ۱۶۵ ..... بیان حال عبودیت ائمه معصومین و اولیاء الهی
- ۱۶۵ ..... جریان برخورد امیرالمؤمنین علیه السلام با عقیل و رو آوردن وی به معاویه
- ۱۶۷ ..... دستگیری خداوند از جانب اقدس حقیقت
- ۱۶۸ ..... خلوص و حال فقر و فناء حضرت حق به عنوان حجر اساسی سلوک و عمود خیمه سالک
- ۱۷۰ ..... بیان حال متمرکذین از حق

مجلس نهم:

شرح و تبیین -۱۱- خوف و اتهمال اولیاء الهی

۱۹۱ - ۱۷۰

- ۱۷۵ ..... تبیین حال خوف و حزن ائمه معصومین و اولیاء الهی
- ۱۷۹ ..... عدم منافات حال خوف با اطمینان در طریق و یقین به مکتب
- ۱۸۴ ..... شأنیّت تکالیف دائر مدار تحقق موضوع
- ۱۸۶ ..... خوف اولیاء الهی از عدم التفات محبوب
- ۱۸۹ ..... جریان تدبیر و مشیّت پروردگار در قضایای عالم وجود
- ۱۹۲ ..... حال خوف اولیاء الهی در مقام بقاء
- ۱۹۵ ..... انحصار طریق عبور از نفس و فناء ذات سالک، به شفاعت و دستگیری امیرالمؤمنین علیه السلام

۴۳۶ - ۱۹۷

رمضان المبارک ۱۴۱۶

مجلس دهم:

فقر و جودی سالک در مقابل پروردگار

۲۱۰ - ۱۹۷

- ۲۰۰ ..... امکان فقری و فقر و جودی سالک الی الله

- ۲۰۰ ..... دیدگاه اولیاء الهی به فریضة حج
- ۲۰۲ ..... اختصاص جمیع خیرات به حضرت حق
- ۲۰۳ ..... سرِ محبوبیت کار خیر
- ۲۰۴ ..... نگرش اولیاء الله به مسائل تربیتی و دستورالعمل‌های سلوکی دعای ابو حمزه
- ۲۰۶ ..... لزوم خالی نمودن ذهن و صاف نمودن ضمیر جهت حضور نزد اولیاء الهی
- ۲۰۷ ..... نحوه غلبه امر پروردگار بر مسائل انسان
- ۲۰۹ ..... سرچشمه و حقیقت همه خیرات

مجلس یازدهم:

حقیقت نجات و رستگاری (۲)

۲۲۷ - ۲۱۱

- ۲۱۳ ..... رستگاری یعنی نجات از گرفتاری‌های نفسانی
- ۲۱۴ ..... مراد و منظور روایت شریف: «فَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَائِنًا لِنَفْسِهِ حَافِظًا لِدِينِهِ...»
- ۲۱۷ ..... نظر مرحوم آقا شیخ حسین حله بر اموال عدالت فقهاء
- ۲۱۸ ..... گرفتاری ملت‌ها به واسطه مصلحت‌نبی‌ها و اختلالات پادشاهان
- ۲۲۰ ..... نجات فقط از جانب خداوند
- ۲۲۱ ..... تفاوت دیدگاه مادی و ملکوتی به حکومت و مملکت
- ۲۲۲ ..... جایگاه دنیا در نظر امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۲۲۴ ..... عدم جواز دخالت در امور خداوند
- ۲۲۶ ..... فرار از حضرت حق عین نزدیکی به اوست

مجلس دوازدهم:

حقیقت نجات و رستگاری (۳)

۲۴۴ - ۲۲۹

- ۲۳۲ ..... معنای نجات در لسان عوام
- ۲۳۳ ..... گرفتاری حقیقی به واسطه جهل و دو بینی
- ۲۳۴ ..... وحدت اراده و مشیت در عالم وجود
- ۲۳۴ ..... لزوم عملکرد و رفتار صادقانه در مسائل اجتماعی و سیاسی
- ۲۳۷ ..... رفتار صادقانه ائمه معصومین علیهم السلام و اعتراف دشمنان ایشان به این قضیه

- ۲۳۸ ..... نمونه‌ای از رفتار غیر صادقانه بعضی از آقایان
- ۲۳۸ ..... شهید مطهری: «توقع مردم از یک مرجع، توقع از یک پیغمبر است!»
- ۲۳۹ ..... لزوم تصحیح نحوه عملکرد در ارتباط با دیگران
- ۲۴۰ ..... روایت امام صادق علیه السلام در نحوه دستگیری خدا از مؤمنان راستین
- ۲۴۱ ..... علامه طهرانی: «این راه، راه یقین و علم است و با شک جمع نمی‌شود!»
- ۲۴۲ ..... انصراف به مبدأ و حقیقت، یگانه هدف و رسالت اولیاء الهی

مجلس سیزدهم:

اولیاء الهی مجرای نزول مشیت پروردگار

۲۶۲ - ۲۴۵

- ۲۴۸ ..... فلاح و رستگاری به اسطه علم و بیرون آمدن از جهل
- ۲۴۸ ..... تفاوت مراتب علم و قطع و علمان
- ۲۴۹ ..... مصادیقی از انسان‌های نجات‌یافته و افراد گرفتار جهل
- ۲۵۰ ..... علت مخالفت با مرحوم قاضی رضوان الله تعالی علیه
- ۲۵۲ ..... دین اسلام دین آشتی با همه
- ۲۵۳ ..... اعتراف دانشمندان و متفکرین غیر مسلمان به الهامات غیبی
- ۲۵۴ ..... قدرت و ولایت حضرت حق تنها قدرت و ولایت - کم به عالم
- ۲۵۷ ..... عدم جواز لحاظ غیر در قبال مقام ولایت
- ۲۵۸ ..... عملکرد اولیاء الهی به عنوان مجری مشیت پروردگار
- ۲۶۱ ..... مقام جمعیت بین تکوین و تشریح در عرفان واقعی

مجلس چهاردهم:

شرح و تفسیر حقیقت مظهریت اولیاء الهی از پروردگار

۲۸۶ - ۲۶۳

- ۲۶۶ ..... تبیین معنای مظهریت حق تعالی
- ۲۶۶ ..... آینه وجودی اولیاء الهی، مظهر و نشان‌دهنده باطن انسان‌ها
- ۲۶۷ ..... علت تفضیل دادن خود بر دیگران و توقع از آنها
- ۲۶۹ ..... تفاوت توحید حقیقی اولیاء الهی و توحید مجازی و دروغین سایر افراد
- ۲۷۱ ..... حالت ابوت و شفقت پدرا نه اولیاء الهی نسبت به جمیع انسان‌ها

- ۲۷۱ ..... علّت احساس خوشی و یا بدی نسبت به اولیاء الهی
- ۲۷۲ ..... حقیقت و ذات واحد تمام تعینات و مظاهر وجود
- ۲۷۳ ..... مستقل دیدن مظاهر، دلیل طرد شیطان
- ۲۷۴ ..... حقیقت سلوک یعنی رفع جهل
- ۲۷۶ ..... دلیل استیحاّش افراد از شنیدن کلمات توحیدی و بلندمرتبه اولیای الهی
- ۲۷۷ ..... لزوم تغییر و تبدل جوهری ذات انسان برای ورود به حریم قدس
- ۲۷۷ ..... تشریح تکالیف الهی برای تغییر و تبدل وجود نازله خود حضرت حق
- ۲۷۹ ..... علّت و وجوب التجاء و انابه به درگاه الهی
- ۲۸۱ ..... معناى سرپاى نور در تمام شوائب وجودی عالم
- ۲۸۲ ..... سرّ اشتباه حضرت داود علیه السّلام در قضاوت بین دو نفر در مقام مکاشفه
- ۲۸۳ ..... دویینی دلیل غضب حضرت یونس علیه السّلام نسبت به قومش
- ۲۸۶ ..... کلام علامه طهرانی رضی الله علیه در پاسخ به درخواست شفاعت از ایشان
- مجلس پانزدهم:

حقیقت معرفت

۲۸۷، ۳۱

- ۲۸۹ ..... سرّ امتناع عرفان الهی مگر به واسطه خود خواندن
- ۲۹۱ ..... معرفت حقیقی به هر شیئی فقط به واسطه اتّحاد وجودی آن
- ۲۹۲ ..... عدم عرفان و معرفت واقعی انسان به خودش
- ۲۹۴ ..... لزوم تبعیّت از اولیاء خدا به سبب احاطه علیّ و اشراف تامّ بر ذات انسان
- ۲۹۶ ..... کیفیت اشراف تامّ اولیاء الهی بر ذات انسان
- ۲۹۷ ..... مقام ولایت یعنی اتّحاد و معیّت با کلّ عالم وجود
- ۲۹۹ ..... جهل به مراتب اولیای خدا دلیل اعتراض به فعل و قول ایشان
- ۳۰۰ ..... وظیفه سالک در قبال مطالب و دستورات اولیاء الهی
- ۳۰۵ ..... اختلاف مراتب افراد در فهم و ادراک حقایق توحیدی
- ۳۰۶ ..... امام سجّاد علیه السّلام: «من تو را به وسیله ذات شناختم و تو مرا به ذات فرا خواندی!»
- ۳۰۸ ..... عدم دعوت اولیاء الهی به سوی خود
- ۳۰۹ ..... اختلاف مراتب ظهورات در عین وحدت اصل و منشأ آنها
- ۳۰۹ ..... علّت عدم بیان حقایق توحیدی

مجلس شانزدهم:

اهمیت قرائت قرآن و ادعیه

۳۱۳ - ۳۲۸

- ۳۱۵ قرائت قرآن و دعا به عنوان اصل در برگزاری جلسات ماه مبارک رمضان .....
- ۳۱۵ آمادگی و صفا و پاکی قلوب شرط تاثیر کلمات اولیاء .....
- ۳۱۷ وحدت حقیقت قرآن و ادعیه، و وجه تمایز آنها .....
- ۳۱۸ بهره‌مندی و استفاده پیامبر اکرم و ائمه معصومین و جمیع مراتب مسلمین از قرآن .....
- ۳۱۹ مهجور بودن قرآن در میان اهل علم .....
- ۳۲۳ تبیین معانی اسمالی قرآن به واسطه نفس امام علیه السلام به لسان مبسوط ادعیه .....
- ۳۲۳ لزوم انطباق مضمین ادعیه با قرآن .....
- ۳۲۴ نزول قرآن و ادعیه عالم وحدت به کثرت .....
- ۳۲۴ بهره‌مندی همه افراد از قرآن به سزا مراتب ایمانی خود .....
- ۳۲۷ اهمیت و احترام بیشتر قرآن نسبت به ادعیه به جهت قوی‌تر بودن جنبه وحدت در آن .....

مجلس هفدهم:

کیفیت دعای استغاثه و اثبات پروردگار

۳۲۹ - ۳۴۵

- ۳۳۱ باز بودن راه ارتباط با خداوند در همه اوقات .....
- ۳۳۲ نحوه نماز شب رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در مسجد النبی .....
- ۳۳۳ تبیین معنای کراهت نماز خواندن در بعضی از امکنه .....
- ۳۳۳ تأکید اولیاء الهی به زیارت اهل قبور به جهت تنبه و وجدان نمودن مرتب .....
- ۳۳۸ خصوصیات مساجد اسلامی و افتخار آن به تربیت انسان‌های فرزانه .....
- ۳۴۱ افتخار حکومت اسلام در انسان‌سازی .....
- ۳۴۲ مراد از ذکر و یاد پروردگار .....
- ۳۴۳ مطابقت عبادت با شرایط مکلف و عدم انحصار آن به زمان و مکان خاص .....

مجلس هجدهم:

کیفیت ارتباط بنده با خدا و مقام ولایت

۳۴۷ - ۳۶۸

- ۳۴۹ نماز مهم‌ترین عمل بعد از ولایت .....

- توصیه اکید و اهتمام بلیغ اولیاء الهی به نماز اوّل وقت ۳۵۱
- لزوم خودسازی در مکتب عرفان ۳۵۲
- توصیه امیرالمؤمنین علیه‌السلام به مالک اشتر جهت اختصاص دادن بهترین اوقات برای خود ۳۵۳
- دستور اسلام و حکم عقل به اصالت و اولویت فرد برای تقرب به سمت خدا ۳۵۴
- تقابل ممشای عقلانی و عقلایی عرفای الهی با تخیلات و موهومات سایر افراد ۳۵۸
- جایگاه فرد و جامعه در آموزه‌های اسلامی و مکتب عرفان ۳۶۰
- باز بودن راه عرفان برای همه ۳۶۲
- عدم اختصاص ولایت امام علیه‌السلام به زمان حضور ۳۶۳
- سرّ محلّ دفن شدّد مرحوم علامه طهرانی در حرم امام رضا علیه‌السلام ۳۶۶
- نهی اولیاء الهی از توجه به صورت ظاهری استاد ۳۶۶
- باز بودن راه ورود به سرّ ولایت در تمام زمان‌ها ۳۶۷
- مجلس نوزدهم:**

بخش نسان سبب گرفتاری در امور اعتباری

۳۸۶ - ۳۶۹

- علت کوتاهی و امساک انسان در اجابت دعوت پروردگار ۳۷۱
- تفکیک دو جنبه امور اعتباری از جهت حقیقت و اعتباریت ذات آن و اعتباریت انتساب به غیر ۳۷۲
- وجوب التزام به امور اعتباری فقط در محدوده سرعت ۳۷۴
- گذشتن سیدالشهداء علیه‌السلام به خاطر خدا از ناموس حرم ۳۷۶
- غیرت امیرالمؤمنین نسبت به رسول‌الله ۳۷۹
- بی‌اعتنایی اولیاء خدا به دنیا و سخن اهل دنیا ۳۷۹
- تمثیل قرآن از اعتباریات به کف روی آب ۳۸۲
- بیان مرحوم علامه طهرانی رضوان الله تعالی علیه در مورد کیفیت دادگاه اولیاء ۳۸۳
- کلمات نورانی انبیاء و اولیاء الهی به‌عنوان معجزه اصلی آنها ۳۸۵
- برابری احترام و ادب نسبت به امام زمان علیه‌السلام و ولی الهی متذکّر در مقام ولایت ۳۸۶
- بخل و استکف انسان به سبب جهل به قدرت مطلقه پروردگار ۳۸۶

مجلس بیستم:

تربیت الهی جهت ایجاد باور و یقین قلبی

۳۹۹ - ۳۸۷

- کوتاهی نمودن در اجابت دعوت خداوند به سبب عدم باور قلبی ۳۸۹

- ۳۹۱ ..... خطر وقوع سالک در غفلت به واسطه اشتغال به کثرات
- ۳۹۲ ..... محبت و رحمت خدا زمینه‌ساز انقطاع از کثرات و صوارف
- ۳۹۳ ..... لزوم اولویت دادن به سیر و سلوک
- ۳۹۳ ..... اشتراک پیغمبران و اولیاء الهی با سایر افراد در جهات تربیتی خداوند
- ۳۹۴ ..... شفیع و دربان نداشتن درگاه خداوند
- ۳۹۵ ..... مشغولیت در مادیات و کثرات دلیل غضب و دورباش خداوند
- ۳۹۷ ..... نحوه تربیت باطنی ولی خدا برای ایجاد استعداد جهت ظهور و تجلی خداوند در نفس انسان
- مجلس بیست و یکم:

رفع صفت مذموم امساک و بخل

۴۰۱ - ۴۲۲

- ۴۰۳ ..... علت بخل انسان
- ۴۰۴ ..... از بین بردن بخل به وسیله ودیع الهی دیدن تمام کمالات و دارایی‌های خود
- ۴۰۹ ..... رفتار و برخورد اولیاء الهی هنگام بروز ممانعت و دشواری‌ها
- ۴۱۱ ..... لزوم تسلیم شدن در برابر اولیاء خدا به عنوان مُجربیت الهی
- ۴۱۳ ..... حضرت حداد: «لطف اولیاء الهی در ستاندن انسان، نه دادن!»
- ۴۱۶ ..... رفع حوائج مردم در عین عدم تعدی از مشیت الهی
- ۴۱۷ ..... بخل نورزیدن و نعمت الهی دیدن حوائج مردم
- ۴۱۷ ..... حال اولیاء الهی نسبت به نعمت‌های دنیوی
- ۴۱۹ ..... ودیعه الهی بودن نعمت‌ها و الطاف خداوند
- ۴۲۰ ..... غرض اصلی از دعا خواندن و گریه و انابه کردن
- ۴۲۱ ..... نحوه بیان مسائل تربیتی در دعای ابوحمزه
- مجلس بیست و دوم:

حقیقت شفاعت

۴۲۳ - ۴۳۶

- ۴۲۵ ..... علت بخل نورزیدن انبیاء و اولیاء در بذل جان و مال
- ۴۲۷ ..... منافات و مخالفت بخل ورزیدن و امساک با مبانی اولیه سلوک
- ۴۲۷ ..... غنای ذاتی خداوند دلیل بی‌نیازی از حاجب و دربان

- ۴۲۸ ..... اشتغال به مناصب و مسائل ظاهری برای جبران خلأ و نقصان وجودی
- ۴۳۰ ..... علت بی‌نیازی امیرالمؤمنین از مسائل و مناصب ظاهری
- ۴۳۱ ..... آیه ﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ﴾ دلیل بر بی‌نیازی خداوند از شفیع و دربان
- ۴۳۲ ..... معنای شفیع و کیفیت درخواست شفاعت از اولیای الهی
- ۴۳۳ ..... دلیل احتیاج به پیامبران و ائمه طاهرين و اساتید طریق
- ۴۳۴ ..... عدم جواز نظر استقلال‌ی به شفیع و مُرشد طریق
- ۴۳۶ ..... مقام تسلیم و مقام جمع‌الجمعی در توجه به استاد
- ۴۳۷ - ۴۷۸ ..... فهارس عا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ستایش و نوازش اقدس پروردگار را سزااست، و درود و تحیات پیامبر اکرم و اهل بیت اطهارش را رواست، که مقام تکوین و تشریح خلایق را در دو نقطه نزول و صعود متعهد گشته‌اند و به هدایت و ارشاد راستین، افراد مستعد را به سر منزل مقصود و نشئه تجرّد و توحید رسانند.

نوشتار پیش رو که متضمّن ترجمه و توضیحی ناقص از بی‌بضاعتی چون حقیر در دعای اُبی حمزة ثمالی از حضرت زین السّاجدین علیه السّلام است، محصول سخنان و گفتارهای شب‌های مبارک رمضان از سال‌های ۱۴۱۴ هجری قمری تا زمان حاضر در بلده طَبِیّه قم می‌باشد. البته این سخنرانی‌ها در مدت یک ماه به‌طور مستمر و متوالی نبوده‌اند، بلکه به‌واسطه عروض موانع و شواغل به‌تدریج معمول در هر ماه حدود پانزده جلسه یا قدری بیشتر منعقد می‌گردید؛ و از طرفی دیگر، حال و هوای آن شب‌های طرب‌انگیز و روائع جانبخش آن فضای عطرآگین و شور و حال آن لیلالی متبرّکه، چه بسا گوینده را از مسیر اصلی بحث که تمرکز در توضیح و شرح فقرات معجزنمای این دعای عظیم‌الشأن و رفیع‌المنزله است، به سایر مباحث و فضا‌های دیگر می‌کشاند و از سیر در بحث اصلی باز می‌داشت؛ و لهذا خوانندگان محترم تعجّب نخواهند نمود که چرا توضیح و شرح این فقرات، پس از گذشت حدود بیست و پنج سال هنوز در این فقرات ابتدایی متوقّف شده است. البته در

طول این سالیان چه‌بسا مسائلی پیش می‌آمد که طرح آنها در شب‌های ماه مبارک ضروری می‌نمود و همین نکته موجب تأخیر در روند مباحث دعای اُبی حمزه بوده است.

علی‌ای‌حال در این سال‌های همدمی و هم‌صحبتی با فقرات منشئه از لسان وحی، بیش از آنچه که در صدد شرح و بیان این مضامین عرش‌بنیان برآیم، این خود دعای اُبی حمزه بود که ما را به‌سوی خویش می‌کشاند و جان و روان و ضمیر ما را مستعد از زلال حقائق و حیاتی خویش می‌نمود؛ و تو گویی پیش از آنکه ما زحمت تفهیم و توضیح با فهم و ادراک ناقص و ضعیف خویش به خود بدهیم، شمه‌ای از آن حقایق را در آگاه بر قلب و زبان جاری می‌گشت، به‌طوری که پیوسته با خود می‌گفتم: آنرا این طالب از کجا آمده است و من که تا به‌حال چنین درکی از این مضامین نداشته‌ام، پس چرا اکنون این‌گونه بر زبان من جاری می‌شود؟ و این نیست جز عنایت و لطف حضرات عصومین علیهم‌السلام بر ما بندگان مفلس و ضعیف و درمانده، که دست‌نیازر مستعدت به‌سوی رحمت و رأفت و کرامت آن بزرگواران دراز نموده‌ایم، و از جمیع سوی‌الله‌اعراض نموده و با تمام وجود و سویدای ضمیر به‌سوی این کعبه مقصود روی آورده‌ایم.

جداً باید اذعان نمود که تأمل در مضامین دعای اُبی حمزه تار و پود آدمی را درهم می‌ریزد و سرنوشت انسان را دگرگون می‌سازد و حقیقت وجودی و موقعیت شئون او را به‌خوبی می‌نمایاند، و ارتباط او را با پروردگار نمایان می‌سازد و راه سلوک و طریق عبودیت و سیر الی‌الله را به او نشان می‌دهد و تمام نقائص و ضعف‌های نفس او را در برابر او واضح و آشکار می‌سازد؛ و از طرفی دیگر، روح امید و شوق و رغبت به‌سوی خالق معبود را در وجود او زنده و فروزنده می‌سازد. خلاصه در یک جمله باید گفت: این دعا برای یک سالک مستعد و جوینده راه خدا دستورالعملی است روشن و آیین‌نامه‌ای است که او را از سایر مطالب و مباحث بی‌نیاز خواهد نمود، و خوشا به حال آنان که این دعا را نه تنها در شب‌های ماه

مبارک، بلکه در سایر ازمنه از سال نیز با تأمل و تدبیر قرائت و مطالعه می‌نمایند! و اکنون این قلم با اعتراف به ادراک ناقص و ضعیف خود، برگ سبزی حضور برادران طریق و دوستان مسیر تقدیم می‌دارد.

از خداوند منان توفیق روز افزون را برای اخلاء ایمانی و اصداق روحانی در تثبیت و شهود این فقرات عرشیه و تحقق به آن حقائق خواستارم.
و اَتَوْفِيقُنَا اِلَّا بِاللّٰهِ، عَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا و اِلَيْهِ اَنْبَا و اِلَيْهِ الْمَصِير.

شب سه‌شنبه پنجم جمادی‌الأولی ۱۴۳۹ هجری قمری

مشهد مقدّس علی‌ثاویها آلاف التّحیّة و الثّناء

• أنا الرّاجی عفو ربّه السیّد محمّد محسن الحسینی الطهرانی